

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка
Кафедра української мови і літератури та методик їх навчання

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ В ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 01Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література)

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література)]. Кременець, 2022. 13 с.

Розробник: д. філол. н., доцент Назарець В. М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури та методик їх навчання (протокол № 1 від „31” серпня 2022 року).

Завідувач кафедри

Роман Дубровський

Анотація

Робоча навчальна програма вивчення дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів галузі знань: 01 Освіта / Педагогіка, за спеціальністю – 014 Середня освіта (Українська мова і література), розробленою кафедрою української мови і літератури та методик їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури», необхідне методичне забезпечення.

Програма «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» – органічна складова частина дисциплін, які є обов'язковими для вивчення магістрами спеціальності: 014 Середня освіта (Українська мова і література). Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань спеціальної підготовки фахівців, зокрема: теоретичне та практичне оволодіння здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти основами сприймання літературного твору як цілісного художнього феномену, різноаспектними моделями аналізу та інтерпретації художніх текстів, розвиток аналітичних якостей у здобувачів, розуміння основних тенденцій розвитку світового літературного процесу.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на засвоєнні знань із таких питань: структура літературної освіти в школі: аналіз програм і підручників зі світової літератури, сучасний урок зарубіжної літератури: вимоги до уроку літератури, методи і прийоми вивчення літератури, літературний процес, етапи його історичного становлення, літературний твір і специфіка його художньої організації, етапи вивчення художнього твору, вивчення біографії письменника в школі, шляхи аналізу художнього твору, вивчення ліричного твору, вивчення епічного твору, вивчення теоретико-літературних понять учнями молодших класів, вивчення теоретико-літературних понять учнями старших класів.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання магістрами практичних робіт, творчих проєктів, творів, есе, реферативних повідомлень, доповідей тощо.

Міжпредметні зв'язки: під час засвоєння дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» актуалізуються зв'язки з курсами історії української та зарубіжної літератури, лінгвістичними дисциплінами, з курсами історії, філософії, культурології та естетики. Міждисциплінарні зв'язки реалізуються шляхом зіставлення і

порівняння літературних та культурних явищ, використання певних історичних, культурологічних та лінгвістичних співставлень та аналогій.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь, спеціальність, предметна спеціалізація, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Вибіркова	
Змістових модулів – 3	Освітньо-професійна програма: магістр	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (розділ 9)		1-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 5,3		1-й	1-й
		Лекції	
		20 год.	2 год.
		Практичні	
		24 год.	2 год.
		Самостійна та індивідуальна робота	
		46 год.	86 год.
	Вид контролю: 3 /3		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить для денної форми навчання – 46:54 %;
для заочної форми – 11: 89 %.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» є поглиблення та узагальнення теоретичних літературознавчих знань, отриманих здобувачами під час вивчення історико-літературних дисциплін, підготовка їх до самостійної викладацької й дослідницької літературознавчої роботи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» є:

- ознайомлення зі структурою літературної освіти в школі, програмами та підручниками зі світової літератури;
- типами сучасних уроків із зарубіжної літератури, методами та прийомами вивчення літератури, літературного процесу;
- специфікою художньої організації літературного твору, етапами його шкільного вивчення;
- методикою засвоєння біографії письменника, шляхів аналізу епічного, драматичного та ліричного творів
- процесом засвоєння теоретико-літературних понять учнями молодших і старших класів.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Викладання навчальної дисципліни «Теорія літератури в шкільному курсі зарубіжної літератури» спрямоване на формування у магістрантів відповідних професійних **компетентностей**:

Інтегральна

Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері педагогічної освіти і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань, практичне впровадження отриманих результатів та переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу з української мови, літератури, історії в старшій (профільній) школі.

Загальні

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Здатність до самостійного вивчення нових методів і форм роботи та використання новітніх педагогічних технологій у практичній діяльності, підвищення професійної майстерності.

2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, володіння навичками використання інформаційних і комунікаційних технологій у педагогічній діяльності.

Фахові

1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою. Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички застосування комунікативних технологій, ораторського мистецтва та риторичної комунікації для здійснення комунікації у професійній сфері.

2. Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене методичній проблемі.

3. Здатність планувати та реалізовувати особистісний та професійний саморозвиток учителя української мови, літератури, історії.

Програмні результати навчання:

1. Здатність здійснювати навчання української мови і літератури, історії в ЗЗСО на основі сучасних освітніх процесів і технологій, а також принципів та практик європейських країн.

2. Демонструвати знання категоріального апарату лінгвістики, літературознавства та історії.

3. Оволодіти різними видами аналізу художнього твору, вміти визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок тексту із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

4. Уміння орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Шкільний курс вивчення зарубіжної літератури

Тема 1. Методика викладання літератури як наука.

Тема 2. Методи навчання літературі.

Тема 3. Структура шкільного курсу зарубіжної літератури.

Змістовий модуль 2. Теоретико-літературні поняття в структурі шкільної програми

Тема 4. Вивчення теоретико-літературних понять у молодших класах.

Тема 5. Вивчення теоретико-літературних понять у старших класах.

Тема 6. Вивчення художнього твору як основа уроку літератури.

Тема 7. Етапи роботи над художнім твором.

Змістовий модуль 3. Вивчення жанро-родової специфіки літературно-художнього твору у школі

Тема 8. Прийоми вивчення літературного твору в школі.

Тема 9. Вивчення літературних творів у їх родовій специфіці.

6. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усьог о	у тому числі			усьог о	у тому числі		
		л	п	с. р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
II семестр								
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Шкільний курс вивчення зарубіжної літератури								
Тема 1. Методика викладання літератури як наука.	10	2	2	6	9			9
Тема 2. Методи навчання літературі.	14	4	4	6	9			9
Тема 3. Структура шкільного курсу зарубіжної літератури.	9	2	2	5	10			10
Разом за змістовим модулем 1	33	8	8	17	28			28
Змістовий модуль 2. Теоретико-літературні поняття в структурі шкільної програми								
Тема 4. Вивчення теоретико-літературних понять у молодших класах.	8	2	2	4	11	1		10
Тема 5. Вивчення теоретико-літературних понять у старших класах.	8	2	2	4	10	1		9
Тема 6. Вивчення художнього твору як основа уроку літератури.	11	2	4	5	9			9
Тема 7. Етапи роботи над художнім твором.	11	2	4	5	11		1	10

Разом за змістовим модулем 2	38	8	12	18	41	2	1	38
Змістовий модуль 3. Вивчення жанро-родової специфіки літературно-художнього твору у школі								
Тема 8. Прийоми вивчення літературного твору в школі.	9	2	2	5	11		1	10
Тема 9. Вивчення літературних творів у їх родовій специфіці.	10	2	2	6	10			10
Разом за змістовим модулем 3	19	4	4	11	21		1	20
Всього годин	90	20	24	46	90	2	2	86

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз програм і підручників із зарубіжної літератури.	2
2.	Урок літератури, його структура та вимоги.	4
3.	Методи та прийоми вивчення зарубіжної літератури.	2
4.	Засвоєння теоретико-літературних понять на уроках зарубіжної літератури.	2
5.	Основні етапи роботи над художнім твором.	2
6.	Вивчення біографії письменника в школі.	4
7.	Вивчення ліричного твору на уроках зарубіжної літератури.	4
8.	Вивчення епічного твору на уроках зарубіжної літератури.	2
9.	Вивчення драматичного твору на уроках зарубіжної літератури.	2
	Всього	24

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання матеріалу до лекції 1. Методика викладання літератури як наука. Теоретичні аспекти методики викладання.	6
2.	Опрацювання матеріалу до лекції 2. Методи навчання літературі. Взаємозв'язок методів навчання літературі зі шкільним тезаурусом понять теорії літератури.	6
3.	Опрацювання матеріалу до лекції 3. Структура шкільного курсу зарубіжної літератури. Зміст та обсяг теоретичних понять у шкільному курсі зарубіжної	5

	літераури.	
4.	Опрацювання матеріалу до лекції 4. Вивчення теоретико-літературних понять у молодших класах. Специфіка вивчення теоретико-літературних понять у молодших класах.	4
5.	Опрацювання матеріалу до лекції 5. Вивчення теоретико-літературних понять у старших класах. Специфіка вивчення теоретико-літературних понять у старших класах.	4
6.	Опрацювання матеріалу до лекції 6. Вивчення художнього твору як основа уроку літератури.	5
7.	Опрацювання матеріалу до лекції 7. Етапи роботи над художнім твором. Вікові особливості сприймання учнями змісту художніх творів.	5
8.	Опрацювання матеріалу до лекції 8. Прийоми вивчення літературного твору в школі. Поєднання традиційної шкільної методики та прийомів літературознавчого аналізу художнього твору.	5
9.	Опрацювання матеріалу до лекції 9. Вивчення літературних творів у їх родовій специфіці. Шкільний тезаурус літературної жанрології.	6
	Всього	46

Рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання мають вільний доступ до навчального контенту курсу на платформі «Moodle». З матеріалами навчальної дисципліни можна ознайомитися на кафедрі та під час консультацій із викладачем.

9. Індивідуальні науково-дослідні завдання

- Розробити модель орієнтовного зразка аналізу змістових та формальних компонент художнього твору.
- Укласти глосарій термінів основних шкіл літературознавчого аналізу художнього тексту (не менше 20 одиниць).

10. Методи навчання

Лекція, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький, евристичний, аналіз самостійної роботи, аналіз індивідуальних навчально-дослідних завдань.

11. Методи контролю

Написання відкритих і закритих тестів; усне опитування, перевірка завдань, що виносяться на самостійне опрацювання; перевірка ІНДЗ.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Сума	
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					Змістовий модуль № 3			ІНДЗ	
Т 1	Т 2	Т 3	М.К	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	М.К	Т 8	Т 9	М.К.		
5	5	5	20	5	5	5	5	20	5	5	5	10	100

T1, T2 ... T7 – теми практичних занять; 5 – найвищий середній бал, який отримує студент на семінарсько-практичному занятті; М.К. – модульний контроль.

Навчальним планом передбачено підсумкову форму контролю залік. Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю і не передбачає обов'язкової присутності студента. Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання:

90–100 балів — високий рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, досконале оволодіння лінгвістичною термінологією, творчий виклад концепції, сформовані практичні уміння та навички здійснювати комунікацію у групі та в колективі);

82–89 балів — середній рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, повне оволодіння термінологією, аргументований виклад концепції, припускається незначних помилок в усній чи писемній формах комунікації);

75–81 бал — середній рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно повністю, середнє оволодіння термінологією курсу, аргументований виклад концепції, недостатньо сформовані практичні навички комунікації);

67–74 бали — достатній рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, достатнє оволодіння термінологією, репродуктивний виклад концепції, недостатньо сформовані практичні навички);

60–66 балів — достатній рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, достатнє оволодіння термінологією, репродуктивний виклад концепції, відсутність конкретних прикладів, які б підтверджували теоретичні положення, недостатньо сформовані практичні навички);

0–59 балів — низький рівень знань (теоретичний зміст курсу засвоєно частково, низький рівень оволодіння термінологією, фрагментарний виклад концепції, несформовані практичні навички комунікації).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Теми та тези лекцій.
2. Плани практичних занять.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Завдання для ІНДЗ.
5. Завдання для проведення модульного контролю.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

Галич О.А. Вступ до літературознавства: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Луганськ: Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. 288 с.

- Галич О.А., Назарець В.М., Васильєв Є.М. Теорія літератури: підручник. Київ: Либідь. 2008. 488 с.
- Зарубіжна література. 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Ірпінь: Перун, 2005.
- Ковбасенко Ю. І. Мистецтво аналізу й інтерпретація художнього тексту. *Всесвітня література та культура в середніх навчальних закладах України*. 2003. № 7.
- Ковпик С. І. Аналіз тексту художнього твору літератури як базис філологічної освіти: навчально-методичний посібник. Кривий Ріг, 2020. 98 с.
- Марко В. П. Аналіз художнього твору: навч. пос. Київ: Академвидав, 2013. 280 с.
- Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2011. 320 с.
- Мірошніченко Л. Ф., Мірошникова Н. О. Шляхи аналізу художнього тексту: класифікація, стисла характеристика (У шкільній практиці. У сучасному літературознавстві). *Всесвітня література в середніх навч. закладах України*. 2001. №5. С. 14—17.
- Мірошніченко Л. Ф. Методика викладання світової літератури в середніх навчальних закладах освіти. Київ: Ленвіт, 2007. 365 с.
- Мірошніченко Л. Ф., Клименко Ж., Ісаєва О. Підручник нового покоління. Яким він є, яким йому бути. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. №1. С.6-9.
- Мірошніченко Л. Ф. „Слідом за автором”, пообразний, проблемно-тематичний шляхи аналізів. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 6. С. 24—29.
- Могильовцева Л. П. Система уроків з вивчення творчості Дж. Кітса, Й.В. Гете, Г. Гейне, і С. Васильківського. *Зарубіжна література в школах України*. 2015. №11. С. 34-42.
- Наукові основи методики літератури. Навчально-методичний посібник / За редакцією доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента АПН України Н. Й. Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344с.
- Ніколенко О. М., Куцевол О. М. Сучасний урок зарубіжної літератури: Посіб. для вчителя. Київ: Академія, 2003. 288 с.
- Ніколенко О.М. Проблеми аналізу художнього твору на уроках зарубіжної літератури. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2003. № 3. С. 31 -34.
- Підручники та хрестоматії із зарубіжної літератури різних авторів для 5-11 класів.
- Рудаківська С. Особливості уроку зарубіжної літератури в середніх класах. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2001. №1. С.33-37.
- Світова література. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2013. 53 с.

Ситченко А. Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу: Моногр. Київ: Ленвіт, 2004. 304 с.

Скорина Л. В. Аналіз художнього твору: навч. пос. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 424 с.

Таранік-Ткачук К. Календарно-тематичне планування. 5 клас. *Всесвітня література в сучасній школі України*. 2016. №7-8. С. 11-12.

Чепелева Н. В. Технології читання. Київ: Главник, 2004. 91 с.

Шалагінов Б. Естетичний аналіз літературного твору. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2007. №2. С. 32-35.

Шалагінов Б. Б. Науковий та „шкільний” аналізи художнього тексту. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2004. № 6. С. 6–9.

Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. Київ: Кондор Зарубіжна література. 5-12 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Ірпінь: Перун, 2005.

Штейнбук Ф. Методика вивчення зарубіжної літератури в школі. Київ: Кондор, 2011. 312 с.

Допоміжна:

Гетьманець М. Ф. Сучасний словник літературознавчих термінів. Харків: Ранок, 2003. 160 с.

Гром'як Р.Т. та ін. Літературознавчий словник-довідник. Київ: Академія, 2006. 751с.

Енциклопедія постмодернізму ; [за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора ; пер. з англ. В. Шовкун ; наук. ред. пер. О. Шевченко]. Київ : Вид-во С. Павличко „Основи”, 2003. 503 с.

Кузьменко В. І. Словник літературознавчих термінів. Київ: Український письменник, 2003. 230 с.

Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.

Літературознавство. Словник основних понять. / Пер. з нім. А.Цяпи. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 280 с.

Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. Т. 1. Київ : ВЦ „Академія”, 2007. 608 с.

Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / [авт.-уклад. Ю. І. Ковалів]. Т. 2. Київ : ВЦ „Академія”, 2007. 624 с.

